

vedtek, fognak még szenvedni és megtizedeltetni. Hogy az elgázolt bükk fiatalos sarjai a hézagokat ki fogják pótolni, az nem elég vigasztalás.

Nem zárhatom be soraimat a nélkül, hogy a tornai mézhegység növényzetének faji gazdaságáról meg ne emlékezzem. Majd minden fa- és cserjenemet feltalálunk itt, melyek Magyarország dombos vidékein, elő- és középhegységeiben tenyésznek. Különösen feltűnt nekem a török meggy (*Prunus Machaleb* L.) nagy mennyisége, melyet — megvallom — e vidéken nem vártam volna.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti Egyesület 1887. évi közgyűlésének jegyzőkönyve.)

(Folytatás és vége.)

Harmadik ülés.

1887. szeptember 19-én.

(A Kőrmöczbánya város tulajdonát képező József-gőzfűrészen a fűrésztelep és hozzátartozó faraktár megsemlélése után.)

Elnök: Utolsó határozatunkhoz képest, tanácskozásunkat itt fogjuk folytatni, az utolsó szakkérdés felett, melyet Szécsi Zsigmond tanár ur lesz szíves bevezetni s mely így szól: „Milyen alakban adjuk át a fenyőfaanyagot a fűrészüzlet-tulajdonosoknak és mely vastagsági határig dolgozhatják fel a fűrészmalomok a fenyő fát?”

Szécsi Zsigmond: (A jelen füzet elején közölt értekezés előadása után.)

Ezen utóbbi feltevést saját tapasztalatomból ugyan nem erősíthetem meg, de sok szaktársamtól hallottam, kik ily viszonyok között dolgoznak, hogy helyes. Mindenesetre kivá-

natosnak tartanám, ha további pontos kísérletekkel lehetne beigazolni helyességét, azért bátor vagyok indítványozni, hogy felhasználva az itt nyert alkalmat délután néhány próbamérést magunk is megkíséreljünk. (Helyeslés.)

Elnök: Én is azt hiszem, hogy ebéd után megejthetjük a mérési próbákat. Most az ülést bezárom.

Negyedik ülés.

Stubnyafürdön, 1887. szeptember 20-án.

Elnök: A mai ülés első tárgyát Szécsy tanár jelentése fogja képezni a tegnapi eszközölt próbamérések eredményéről. Azután az egyesületi célok előmozdítására szolgáló általános indítványokra térhetünk át. Ilyen indítvány tudomásom szerint csak egy jelentetett be Virág Vincze ur által az erdei legeltetés kérdésében, ki ezen indítványát az alapszabályoknak megfelelőleg a gyűlésünket megelőzőleg még az első napon írásban adta be.

Maga az indítványozó ugyan akadályozva volt az itten való megjelenésben, de ez nem hátráltathat minket abban, hogy indítványát letárgyaljuk. Ezt megelőzőleg azonban sziveskedjenek meghallgatni Szécsi tanár ur jelentését.

Szécsi Zsigmond: A tegnapi délután keresztülvitt mérések t. közgyűlés maguk is igazolták annak a tapasztalatnak a helyességét, melyet értekezésemben előadtam, hogy t. i. szálasabb fenyőtörzseknél egyetlen egy átlagos mérés által a középátmérőn hibát követünk el a köbtartalom kiszámításában.

Három törzset mértünk, melyek aránylag mind vékonyak voltak, s mindamelllett a különbség azon esetben, midőn csak egy középátmérőt vettünk számításba s a köbtartalmot ennek alapján határoztuk meg, szemben azzal az esettel, midőn a törzset két részből állónak tekintettük és mindkét részt külön köböztük, 7—9—11 0/0 volt. Ha hozzágondoljuk még,

hogy a vastagabb törzseknel a különbség jelentékenyen fog fokozódni, ezen kísérletek alapján is azt mondhatjuk, hogy a különbség 15—20 % is lehet. Ebből pedig azt a tapasztalatot merithetjük, hogy fenyvesekben a méréseket csakugyan célszerűbb lesz megkettőztetni, mert ez az erdőbirtokosra nagy előnyöket hozhat míg, ha egyetlen egy méréssel elégszünk meg, megkárosítjuk a birtokost. (Helylés.)

Elnök: E szerint a helyszínén eszközölt tényleges mérések beigazolták azt az elméletet, melyet a tanár ur szives volt előadásában megismertetni.

Most tehát az indítvány tárgyalására térhetünk át, ezt megelőzőleg azonban legyen szabad felemlítenem, hogy a galicziai erdészeti egyesület részéről tegnap egy távirat érkezett az országos erdészeti egyesülethez, melyben az említett testület a jelenlegi közgyűlés alkalmából, egy „éljen!“-t küld nekünk. (Éljenzés.) Midőn ezt köszönettel tudomásul vesszük, erről ezen ülésből egyuttal a galicziai erdészeti egyesületet is értesíteni fogjuk. (Helylés.)

Most kérném az indítványt felolvasni.

Horváth Sándor titkár: Virág Vincze ur indítványa, melyet szóval még az előző ülésen bejelentett s később aztán írásban is benyújtott a következő:

Indítvány.

A gazdaság és az erdészet közt fenálló erdőlegeltetési viszonynak rendezése a mezőgazdaságra és annak állattenyésztésére nézve égető kérdéssé vált és sürgős megoldást vár. Ugyanazért az alulírt következő tiszteletteljes kérdést és kérést intézi az Országos Erdészeti Egyesület közgyűléséhez.

1-ör. Vétessék megbirálás tárgyává az, hogy mennyire előnyös a mezőgazdaság jövedelme 40, 60 sőt 80 év leforgása alatt az erdészeti gazdasággal szemben, és ezt szemügyre véve,

2-or. mennyire kell tekintetbe venni azt, hogy az erdei legeltetés oly módon osztassék be, melyszerint hagyassék meg az erdőnek egy erre alkalmas megfelelő és az ugyanott létező gazdaság állattenyésztésére szükségeltető része úgy, hogy abban a legeltetés állandóan

fenmaradjon és így ezen területen kevésbé legyen súly fektetve a fahozamra, mint inkább az állattenyésztés előmozdítására s ezzel együtt a trágyatermelés szaporítására.

Ugyanezért küldessék ki ezen, a mezőgazdaságra oly fontos kérdésnek megvitatására egy bizottság, mely lehetőleg felerészben gazda, felerészben erdészszakemberekből álljon, és ez adja be dolgozatát az Országos Erdészeti Egyesületnek, illetve a magas kormány-
nak, mely hivatva lenne a továbbiakról intézkedni.

Ezen kérdés acuttá vált és annak megoldása minginkább elő-
térbe lép, különösen pedig a hitbizományi birtokoknál.

A midőn tisztelettel alulirt ezen Indítványomat az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésének kegyes figyelmébe ajánlom, maradtam kiváló tisztelettel

Virágh Vincze,

Fülöp szász Coburg gothai herczeg ő kir. fensége gazdasági
igazgatója és az országos gazd. egyesület kiküldöttje.

Hoffmann Sándor: Mielőtt a tárgyalást megkezdendők, legyen szabad felvetnem azt a kérdést, vajjon indítványozó mint az országos gazdasági egyesület kiküldöttje adta be indítványát, vagy pedig mint magán egyén?

Horváth Sándor: A kézirat alá Virág ur, mint gazdasági igazgató és az orsz. gazdasági egyesület kiküldöttje van aláírva, tudomásom szerint azonban az indítványozó urnak az országos gazdasági egyesülettől ily irányu megbízása nincsen.

Elnök: E szerint Virág ur indítványa, bár magát mint az országos gazdasági egyesület kiküldöttje irta alá, egyéni indítványnak tekintendő.

Ezt tudomásul véve, méltóztassanak hozzászólni e kérdéshez, mely mindenesetre nagyon fontos; mert azt hiszem, az országos erdészeti egyesületnek nagyon érdekében van, hogy oly téveszmék lábra ne kapjanak, mintha az erdészet a mezőgazdasággal ellentétes irányokat követne. Hiszen az erdőgazdaság ép úgy eszköz, mint a mezőgazdaság a közös cél elérésére: az ország közgazdasági felvirágoztatására. (Helyeslés.) E két dolgot egymással ellentétbe helyezni nem lehet. Különben mint egyszeri felolvasás után kiveszem az indítványozó

urnak célja az, hogy bizonyos területeken az erdő fahozamára kevesebb súly fektetessék, mint arra, hogy az mezőgazdaságilag kihasználható legyen. Ez magában véve rationabilis kívánság, de azt hiszem, hogy ennek körülbelül ma is elég van téve. Méltóztassanak különben bozzászólani az indítványhoz.

Szécsy Zsigmond: Én részemről az indítványból azt a kívánságot veszem ki, hogy az erdőből bizonyos területek állandóan legeltetésre hasitassanak ki, ezt pedig részemről nem tartom czélszerűnek, még pedig először azért nem, mert ugy a községeknél, mint a hitbizományoknál s más efféle birtokoknál az erdőállományt vagyis az erdőterületet a legelők javára, külön törvényhozási intézkedés nélkül megváltoztatni nem lehet.

Másodszor azért nem, mert az említett kívánság teljesítése nem csak az erdőgazdaságra, hanem magára a mezőgazdaságra, illetve az állattenyésztésre nézve is káros hatással volna. Az erdő u. i. legtöbb esetben feltétlen erdőtalajon, azaz oly talajon áll, melyet más célokra (legeltetésre, rétművelésre, szántásra stb.) állandóan előnnyel használni nem lehet. Idővel az ilyen kihatott s állandóan legeltetett területek kopárságokká válnának, a mint erre már számtalan példa van. Másrészt az erdőgazdaság a legeltetést az erdőből feltétlenül ugysem zárja ki, hanem csak korlátok közé szorítja, melyek az erdők fennállhatását, tehát ez által egyszersmind a jó legelőknek örök időkre való megmaradását is biztosítják.

Hogy sok községben és uradalomban a legelőterület a marhaállományhoz képest nem elegendő, az tény. De ha az ilyen nagy marhaállományt ezentúl is fenn akarjuk tartani, az nem megy máskép, mint hogy az istállóztatást lehetőleg hozzuk be, mert az természetes, hogy most a birtokviszonyok rendezése után, a községek annyi marhát legeltetés útján nem

tarthatnak fenn, mint az előtt, a midőn a rendes legelőkön kívül, az összes földesuri erdőkben is gyakorolták a legeltetést.

Nézetem szerint a fennálló törvények az erdei legelőnek észszerű, és a gazdára nézve is legelőnyesebb gyakorlását már eléggé szabályozzák, ezért e tekintetben új intézkedések behozatalát fölöslegesnek tartom.

Elnök: Távolról sem akarom zavarni a discussió menetét, de szükségesnek tartom némileg helyreigazítani azt, a mi az indítványból egyszeri hallása után, talán nem egészen az indítvány szellemében fogatott fel. Az indítványozó ur valóban nem azt a kérdést veti fel, hogy az erdő mily körülmények között és mennyiben legeltethető, vagy nem, hanem azt kívánja, hogy az erdőből a szükséghez képest egyrészt állandóan legelőnek hasítottassék ki.

A kihasított részt aztán feltétlen legelőnek akarja tekinteni, melyen fanevelés szempontjából semmi további bebeszolás ne történjék. Hogy úgy mondjam feltétlen legelőterületet akar biztosítani a községek és uradalmak részére.

Az, hogy kellő legelője legyen minden községnek és birtokosnak, kétségkívül szükséges; mert különben a községek tönkre mennének, ha marhaállományukat fenn nem tarthatnák.

A kérdés tehát csak az, mennyiben szükséges, hogy ezen erdők biztosítása végett valamely intézkedés tétessék. Én a magam részéről azt hiszem, hogy újabb törvényhozási intézkedésre általában szükség nincs; mert a mostani elvek szerint is biztosítva van kellő legelőterület a községeknek. Másfelől éppen a községeknek áll érdekében, hogy ha a legeltetni óhajtott területek olyanok, hogy gondozás nélküli korlátlan legeltetés esetében, 20—25 év alatt görgetegekké válnak és a legeltetésre nézve is elvesznek, bizonyos óvintézkedések létezzenek a talaj fentartására nézve, melyek mások, mint erdészeti óvintézkedések nem lehetnek. Én nagyon csalatkoznám, hogy

ha törvényeinkben ezen érdekek biztosítására a kellő út és mód nem volna megadva, s ezért nem is tartanám szükségesnek, hogy bármi irányban újabb törvényhozási intézkedés történjék. (Helyeslés.)

Hoffman Sándor: Ezen indítványból azt látom, hogy az indítványozó ur tisztán az uradalmi mezőgazdaságokat kívánja tekintetbe vétetni. Én, az indítványban jelzett célból bizottság kiküldetését feleslegesnek tartom, mert annyit képes minden birtokos, esetleg szakközegei meghallgatásával megállapítani, hogy mely viszonyok között jövedelmez neki többet a gazdaság, mely viszonyok között az erdészet, tehát megbíráhatja azt is, mennyiben csökkentheti vagy emelheti az erdei legeltetés összes jövedelmét. De minthogy mi erdészek józanul csak ott kívánhatjuk az erdőkezelést, a hol az erdőkezelés aránylag többet jövedelmez, mint más művelés, — eltekintve azon erdőktől, melyek közigazdasági, vagy védelmi szempontokból tartatnak fenn, — azt hiszem, hogy e fölött egyáltalában vitába bocsátkozni nem szükséges s bizottság kiküldetésére nincs szükség. (Helyeslés.)

A többit illetőleg pedig, a mint elnök ur ő excellenciája összefoglalni méltóztatott, az is olyan, hogy nekünk a józán és okszerű erdőgazdaság szempontjait kell figyelembe tartanunk és szemügyre vennünk ezt, hogy hol, mely viszonyok között kívánja a mezőgazdaság az erdei legeltetést és hogy a talaj és az erdő veszélyeztetése nélkül javasolhatjuk-e annak engedélyezését vagy nem.

Az indítványozó azt kívánja, hogy az erdőben ugynevezett fáslegelőterületek alakitassanak és mint örökös legelők tartassanak fenn. A feltételes talajon álló erdőknél ez alig fog nehézséggel járni, de a feltétlen talajon álló erdőt tökéletesen és örökös legelővé átváltoztatni azon veszély nélkül, melyet ő excellenciája említett, nem lehet. (Helyeslés.)

Azt hiszem, ezen legutóbb említett javaslatnak megvitatása végett bizottságot kiküldeni azért sem szükséges, mert magában az erdőtörvényben meg van adva a mód, hogy ily viszonyok között miként lehet a mezőgazdaság baján segíteni. Mire való a megyei közigazgatási erdészeti bizottság? Hiszen ennek tagjairól tudjuk, hogy legtöbbször a gazdák sorából választatnak, ezeknek tehát esetről-esetre, ha ily kérdés előfordul, mindég van alkalmuk és módjuk hozzászólni a kérdéshez. Mondják el az érdekeltek nézeteiket, melyek épen a helyi érdekekre vonatkoznak itt és ha a közigazgatási erdészeti bizottság megteszi azon indítványt, hogy ily speciális esetekben, például valahol az alföldön, a gazdaság érdekében szükséges, hogy a feltételes talajon az erdő bizonyos része fáslegelőnek használtassék, — hozzászól az erdőfelügyelő is, s így megtörténend az, a mit az indítványozó elérni kíván, hogy úgy az erdészet, mint a gazdaság részéről a kérdés megvitattassék és meg vagyok róla győződve, hogy ily esetben a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium is a kérdést helyesen fogja megbirálni és elintézni. Kívánatos mindenestre, hogy az illető közigazgatási erdészeti bizottságok tagjai ezen ügyekkel a jövőben jobban foglalkozzanak, mint részben eddig tették. Tekintve ezeket ismétlem, hogy részemről bizottság kiküldését nem tartom szükségesnek. (Helyeslés.)

Podhradszky András: A mint én ismerem a helyzetet, az indítványozó ur azt akarja tudni, hogy mely erdők legeltethetők, s ezt én is szükségesnek tartom, mert a mint mindnyáján tudjuk a hol a gazdaság és az erdészet kapcsolatosan működik, a két ág között nézeteltérések merülnek fel, ha az erdészet kitiltja a gazdaság marháit bizonyos erdőkből, ezt a gazdák kifogásolják és ennek az erdőtörvény hiányossága az oka, mert nem mondja ki határozottan, hogy mely erdők legeltethetők és melyek nem. Praecisebben kellene e részben

a törvényhozásnak intézkedni. Akkor azután az illető erdőbirtokosnak ítéletétől függne, hogy a legeltethető területen melyiket tartja előnyösebbnek: a mezőgazdasági kezelést, vagy az erdészeti kezelést. Kivánatos volna, hogy a törvényhozás kimondja, hogy a fáserdők, értvén ez alatt azokat az erdőket, melyek teljes zárlattal bírnak, a hol fűtenyészet nincs, nem legeltethetők. Mert a zárolt erdőkben való legeltetés mindenestre káros.

Elnök: A hallottak után szükségesnek tartom ismételni, hogy nézetem szerint törvényben nem lehet kimondani azt, hogy az erdőknek bizonyos része állandó legelőknak kibasítható; valamint arra nézve is, hogy mely erdők legeltethetők, alig intézkedhetik a törvény másként, mint a hogy tényleg intézkedik.

A törvény elrendeli, hogy bizonyos viszonyok között az erdők nem legeltethetők s miután a viszonyok a különböző fekvés és helyzetnél fogva, megyénként igen különbözők, a végrehajtásra és pedig első sorban a megyei közigazgatási erdészeti bizottságokra bizza annak meghatározását, hogy mely időpontig mely erdők tilalmazandók a legeltetés ellen. És ez nagyon bölcsen van így, mert, hogy csak egy eshetőséget említsek fel, megtörténik, hogy a fanövés az egyik vidéken 15 év alatt nagyobb, mint más vidéken 20 év alatt; úgy, hogy míg ott a legeltetés már 15-ik évtől kezdve, vagy még előbb is megengedhető, addig itt a 20 éves erdőben is esetleg káros lehet; nagyon helyes és természetes tehát, hogy a legeltetés megengedése, vagy megtiltására nézve, első sorban azok vannak hivatva véleményt adni a kik a helyi viszonyokat számbavehetik. (Élénk helyeslés.)

Én megvallom, nem tudnék a törvény számára oly szövegezést találni, mely praecisebb lenne a mostaninál és mégis az érdeket egy vagy más irányban ne sértené. Azt hiszem,

a törvényhozás eltalálta azt a középutat, mely mellett jó kezekben az erdő fentartása lehetséges a nélkül, hogy az lenne a vége: summum jus summa injuria. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Szécsi Zsigmond: A marhatenyésztésnek az a rendszere, mely hazánkban a legtöbb vidéken még most is uralkodó a régi időkből jött át ránk, midőn a nép mostani legelőterületein kívül az összes uradalmi erdőket is legeltetés alá vehette. Most azonban midőn a tagosítás a legtöbb helyen megtörtént kisebb térre szorult a marha állomány, s a nép azt hiszi nem boldogulhat az erdő nélkül.

A bajon mindenesetre segíteni kell, de miként? Ugy a a miként az indítvány által czéloztatik, nézetem szerint kár nélkül nem lehet czélt érni. Ezért nem tartom feleslegesnek utalni más országokra is, például Alsó-Ausztriára, hol ezelőtt szintén gyakorlatban volt a havasi legeltetés, de utóbb abban hagyták s az istállózásra mentek át. És mi volt az eredmény? A helyett, hogy a marhaállomány csökkent volna, mint az ottani gazdáktól hallottam, növekedett és a marhatenyésztés sokkal többet jövedelmez nekik, mint azelőtt.

Azt hiszem tehát a baj orvoslásának nálunk is ez a legbiztosabb módja. Azzal mindenesetre nem segítünk a viszonyokon, ha mezőgazdáink a legeltetést kiterjeszteni igyekeznek az erdőben, csak azért, hogy a régi állapotokat fentartsák.

Roth Ignác: Azok után, a miket a t. szakerdész uraktól hallottam, legyen szabad nekem is hozzászólanom a kérdéshez, ki nem vagyok ugyan erdész, de mint Pestmegye erdészeti bizottsága egyik tagjának mégis alkalmam van e tárggyal foglalkozni. Pestmegyében ugyanis többször fordultak elő ilyen tárgyú konkrét esetek, például a gödöllői uradalomban, hol egy bizottság a helyszínen volt kénytelen eldönteni azt a kérdést, megengedhető-e ott a legeltetés, vagy sem. Ilyen ese-

tekben szerzett tapasztalatokra támaszkodva, tisztán gyakorlati szempontból szólok a kérdéshez. Ezt megelőzőleg azonban meg kell jegyeznem Szécsi tanár urral szemben, hogy azt a felfogását, mintha nekünk itten az indítványban felvetett kérdéssel azért, mert az a törvényhozás körébe tartozik, nem lehetne foglalkoznunk, nem osztom, ellenkezőleg azt tartom, hogy egyenesen hivatásunk előkészíteni a felmerülő kérdéseket a törvényhozás számára, ha azt szükségesnek látjuk. Maga az erdőtörvény létrejötte is legnagyobb részben az erdészeti egyesület kezdeményezésének köszönhető.

A kérdés csak az, szükségesnek tartjuk-e a jelen esetben a törvényhozás intézkedését provocálni, vagy nem? Én azt hiszem, nem szükséges. A legeltetés kérdése, ha eltekintünk is az erdőtől, igen kényes. Magának a mezőgazdának szempontjából is minden egyes esetekben jól meg kell bírálni, vajjon czélszerűbb és jobb-e az, mint az istállózás? Általános szabályt felállítani erre lehetetlen, de a konkrét esetekben mindig el lehet dönteni a kérdést. Így van ez az erdei legeltetés kérdésével is. Ha mi azt akarnók kivinni a törvényhozásnál, hogy egy új törvényben részletesen határozza meg, hogy mely erdők hasíthatók ki czélszerűen legelőknek s melyek nem, oly törvényt kívánánk, melynek minden konkrét esetre találni kellene, ez pedig absurdum volna.

Többet kimondani törvényben, mint a mi a mostani törvényben foglaltatik, nem lehet, s ha megkísérették, az csak a legnagyobb zavarokat idézné elő. Elég ha a törvényben ki van világosan mondva az elv, az intentió, a többi aztán a végrehajtás, nevezetesen az erdészeti bizottságok és a ministerium feladata, ezeknek kell az egyes konkrét esetekben meghatározni, hogy hol engedhető meg az erdőben való legeltetés és hol nem. Más törvényeinkben, például 1836-iki törvényben, melynek egyik szakasza a tagosítást elrendelte,

sincs specialis esetekről szó, hanem csak általános elvek vannak megállapítva. És az illető küldöttségek és közegek mégis tudtak élni a törvénynyel és szabályozták az egész országot. Véleményem szerint nemcsak nehéz volna a törvényhozásnak az egész országra szóló részletes intézkedéseket megállapítani, de célszerűtlen és veszedelmes is, mert az ilyen intézkedések okvetetlenül zavarokat idéznének elő.

De a jelen kérdésben nem csak ezek miatt nem tartom célszerűnek valamely törvényhozási intézkedés kezdeményezésére lépéseket tenni, hanem azért is, mert nézetem szerint nincs szükség rá.

Az erdőtörvénynek ugyanis és a törvény végrehajtásával megbízott kormányközegeknek egyáltalában nem céljuk feltétlenül tilalmazni az erdőségekben a legeltetést, az intentio az, hogy a legeltetés úgy szabályoztassék, hogy a talaj pusztulásnak ne induljon, hogy tehát úgy az erdészet, mint a mezőgazdaság érdekei méltányosan kielégíttessenek. Minthogy tehát ez az intentio s ennek az intentionak a végrehajtás tapasztalataim szerint eddig megfelelt, a bizottság kiküldését nem tartom szükségesnek, s ennélfogva bátor vagyok indítványozni, mondja ki a közgyűlés határozatilag, hogy ezen kérdésben elégségesnek tartja kifejezését adni azon kívánságának, hogy legeltetési kérdésekben az eddig követett elvek az illetékes ministerium által jövőre is megtartassanak és követtessenek. (Élénk helyeslés.)

Mihalik Dezső : Tahadhatatlan tény, hogy az erdei legeltetés kérdésének rendezése országszerte acut kérdéssé vált, mint azt a szönyegen fekvő indítvány is jelzi, s e téren tagadhatatlan, némi crisis állt be a nagybirtokosságnál és komoly feljajdulás a községek lakosai s a földmivelő népnél. Okai ezen jelenségnek, egyrészt az, hogy az urbéri birtokrendezések bevégzése, melyek a nép csaknem korlátlan legel-

tetési jogát lényegesen megszorították, nagyobbára a 70 és 80-as évekre esnek, tehát azon időre, melyben vagy melyre reá továbbá igen közel esett a valóban a legeltetési kérdésekben igen szigorú erdőtvény életbeléptetése; két oldalról lett tehát csaknem egyszerre megszorítva az erdei legeltetés, úgy a nagy, mint a kisbirtokosokra nézve. Ehez járult azon minden sarkalatos törvény életbeléptetésével járnai szokott tünevény, hogy a törvény végrehajtó közegei annak épen a legeltetést megszorító intencióit oly szigorúan interpretálták, hogy mindazon területet, mely a commassatio folytán jogilag is legelő volt és az egyes községek létfeltétele is azt kívánta, hogy az legyen, az uraság által azon hátrahagyott faállatok megkimé-
lése folytán erdőnek canonicisáltatott, mint ilyen könyveltetett el és az üzemtervbe is felvétellett.

A község legtöbb esetben csak akkor jutott tudomására ezen tényeknek, midőn ezen legelők használata tiltott, a midőn már ezen tény nagy elkeseredést szült magában véve is, de azért is, mert ily területeknek az erdőtvény szigorú aluli fölmentése aztán igen nehezen ment és hosszú ideig tartott, sőt költségekkel is járt. Az elnök ur ő nagyméltósága azonban egyedül helyes elvi alapon a kérdés vitatása előtt kijelenteni méltóztatván, hogy a törvényhozás az erdőtvénybe az okszerű erdőgazdálkodás követelményeit egészben és általánosságban kifejezésre juttatni igyekezett s felállította azon fokozatos közegeket, melyek ezen általános törvénytörvényeket, úgy az ország egyes vidékeinek sajátos gazdasági és megélhetési igényei, mint a gyakorlati élet követelményeire való tekintettel, ezzel összhangzásba hozni, tehát a törvény betüibe az életet, a lelket önteni hivatvák, s ezen közegek az ország közgazdasági viszonyainak mind általánosabb megismerése után, mindinkább igyekeznek a törvény keretén belül a gyakorlati élet nélkülözhetlen szükség-

leteivel is megalkudni, részemről sem tartom indokoltnak sem újabb törvényhozási intézkedés, sem bizottság választásának szükségességét, de megnyugszom azon felfogás illetve kijelentésben, hogy igen is az erdei legeltetés az erdőtörvény s annak végrehajtó közegei által, nem mindinkább megszorítottatni, hanem igen is az erdőlegelők okszerű fentartása által az erdészetet a mezőgazdaságnak e téren is segélyére lenni s ez által a szükséges közgazdasági összhangot fentartani és ápolni fogja.

Elnök: Azon aggálylyal szemben, melynek az előttem szóló ur tolmácsa volt, s mely a felvidéken létezik, igen helyesnek tartom, hogy e kérdés mentül alaposabban megvitattassék. Én a magam részéről azt hiszem, hogy ha csakugyan történtek oly tévedések, mint a minőkről említés tétetett, azok, a mint az ügy az e tekintetben véglegesen intézkedő forumhoz került, orvoslást találtak. Nekem az a tudomásom, hogy a mint a ministeriumhoz felvitetett ily eset, az a törvény intentiójának megfelelő helyes elintézést talált, s a mi legelőterületnek hasított ki a község részére, az feltétlenül erdőnek le nem foglaltatott. (Élénk helyeslés.)

Azonban bátor vagyok figyelmeztetni arra, hogy épen a felvidéken vannak erdőteruletkekből községi legelőknek kihalított oly területek, melyek, ha egyszerüen letaroltatnak és 20—25 évig szünetlenül legeltetnek, meg fognak szünni legelők lenni, s lesznek belőlök görgetegek. (Élénk helyeslés.)

Fájdalmasan tapasztaljuk, hogy sok vidékén az országnak, különösen Erdélyben vannak községek, melyeket nem korlátozott senki abban, hogy az ilyen területeket korlátlan legeltetésre használják. Fel is használták azokat, és az eredmény az, hogy a legelők ma nem képesek egy negyed részét tartani azon marhállománynak, melyet ezelőtt husz évvel tartottak.

És az, a mit épen a községek anyagi érdekének megóvása céljából egy bizonyos pontig szabályozni kell, mert

határozottan áll az, hogy ily legelőterületeket egy kis gondozással meglehet óvni attól, hogy megszűnjének egy bizonyos idő múlva termőterület lenni.

Ez az erdészetnek a feladata, de e feladatot tulajdonképpen a mezőgazdaság érdekében teljesíti, midőn az ilyen területeket állandóan legelőkül használhatóknak tartja fenn.

Van azonban itt még egy másik szempont is, melyet szintén nem szabad figyelmen kívül hagyni. Azokon az erdőterületeken, melyeket a községek korlátlanul legeltetnek, előbb-utóbb egészen elpusztul a fatenyészet, azután szegényebb lesz a gyeptermés, lassanként szakadások keletkeznek rajta s utoljára előáll a sziklaterület, vagy létrejön a görgeteg, mely semmit sem terem s a szomszédokra is veszedelmes. És ekkor előáll a közgazdasági szempont, mely nem engedheti meg, hogy egy ily terület utoljára még az alantabb fekvő községeket is elpusztítsa. Be kell tehát az elpusztult területet fásítani, de ki fásítsa be? Mindenesetre a község. Be áll tehát az az eset, hogy a község, miután elvesztette legelőjét, miután marhaállománya leapadt, tizszeres költséggel befásítani kénytelen azt a területet, melyet egy kis gondozással, egy kis megszorítással állandóan megtarthatott volna jó legelőnek. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.)

Ezen szempontoknak kell előttünk lebegniök midőn a legeltetés kérdésével foglalkozunk, és én saját tapasztalatomból mondhatom, mert magam is jártam ily esetekben a minisztériumnál, hogy mindig ez a felfogás volt irányadó a közgazdasági ministeriumban, melynek egyik osztálya az erdészet, s melynek természetesen kötelessége is a közgazdaságot általában úgy fogni fel, hogy annak a mezőgazdaság és erdőgazdaság egyenlő fontosságú tényezői, s ennél fogva egyiket a másik rovására nem is veheti pártfogása alá. Mindezeknél fogva részemről is azon nézetben vagyok, hogy itt sem újabb

törvényhozási intézkedésre, sem újabb irányelveknek a kitűzésére szükség nincs, hanem igenis szükséges az, hogy a kitűzött irányelvek, a meghozott törvény beleéljék magukat az életbe. Mert a törvény még új, némely helyen nem jól értelmezik, némely helyen vagy egy, vagy más irányban túlkapások történtek s csak az élet taníthat meg helyes alkalmazására. De maga az elv, mely a törvényben le van fektetve helyes, s azon változtatni nem szükséges. (Élénk helyeslés és általános tetszés.)

Illés Nándor: A kérdés nézetem szerint oly behatólag meg van vitatva, hogy én valóban feleslegesnek tartom a további tárgyalást. Részemről tehát bátor vagyok ajánlani, hogy Róth kir. tanácsos ur indítványát, mely minden irányban kielégítő, fogadjuk el. (Helyeslés.)

Elnök: Méltóztatnak az indítványt elfogadni? (Elfogadjuk!) Az indítvány tehát elfogadtatott. Most még a titkár urnak van bejelenteni valója.

Horváth Sándor titkár: Az a kellemes feladat jutott részemre, hogy gyűlésünk végén három új tagtársat jelenthetek be. Névszerint:

Mihalik Dezső Coburg hercegi főügyész urat, ki 160 frt alapítvánnyal kötelezvényben alapítótagnak, továbbá

Kirinyi Béla segéderdész urat, ki 160 frt alapítvánnyal kötelezvényben szintén alapítótagnak, s végül

Peiszerle Pál segéderdész urat, ki rendes tagnak kíván felvétetni. Méltóztassanak őket egyesületünk tagjaiul fölvenni. (Éljenek.)

Elnök: A bejelentett új tagok ezennel felvétetnek.

Ezzel, t. közgyűlés, napirendünk végleg ki van meritve. Legyen szabad annak zárkövétel egyesületünk nevében még egyszer kifejezést adnom köszönetünknek és hálás elismerésünknek Körmőcz sz. kir. és főbányaváros közönsége irányában, mely annyi vendégszeretetet és szivességet tanusított

irántunk. Legyen szabad egyuttal a város méltó képviselője és polgármestere irányában is kifejeznem az egyesület köszönetét. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Hasonlóképen szives kötelességemnek tartom az egyesület nevében azon két törvényhatóságnak is köszönetünket kifejezni, a melyek küldötteik jelenléte által érdeklődésüknek adtak kifejezést az „Országos Erdészeti Egyesület“ irányában. (Éljenzés.)

Ezzel magamat a t. közgyűlés szíveségébe ajánlva 1887. évi közgyűlésünket bezárom, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Chabada József és Almásy Andor urakat kérem fel.

Hoffmann Sándor: Azt hiszem, mindnyájunk érzelmeinek adok kifejezést, midőn azon bölcs vezetésért, páratlan ügyszeretetért és feláldozó buzgóságért, melyet mélyen t. elnökünk gr. Tisza Lajos ő excellenciája ügyeink vezetésében e közgyűlésen is tanusítani kegyeskedett, mély hálánknak adok kifejezést (Éljenzés) s azon kérelmet intézem ő excellenciájához, hogy ügyünket továbbra is az eddig hálával tapasztalt érdeklődéssel vezetni kegyeskedjék. Az ur Isten éltesse őt sokáig, hogy egyesületünket céljának teljes eléréséhez juttassa. (Hosszan tartó zajos éljenzés.)

Elnök: A közgyűlést bezárom.